7/20046
20047

T.C.
BAŞBAKANLIK
Dış Ticaret Müsteşarlığı

Sayı : B.02.1.DTM.0.09.00.00 - 112 23.02.07 7393

Konu : Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 06/02/2007 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/20046-29023/661314 sayılı ve 7/20047-29025/66133 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazıları eki Denizli Milletvekili Sn. Ümmet KANDOĞAN tarafından verilen 7/20046 ve 7/20047 sayılı yazılı soru önergelerine ilişkin cevaplar ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Kürşad TÜZMEN
Devlet Bakanı

EKLER:
1- Yazı (5 sayfa) ile tablo (4 sayfa)

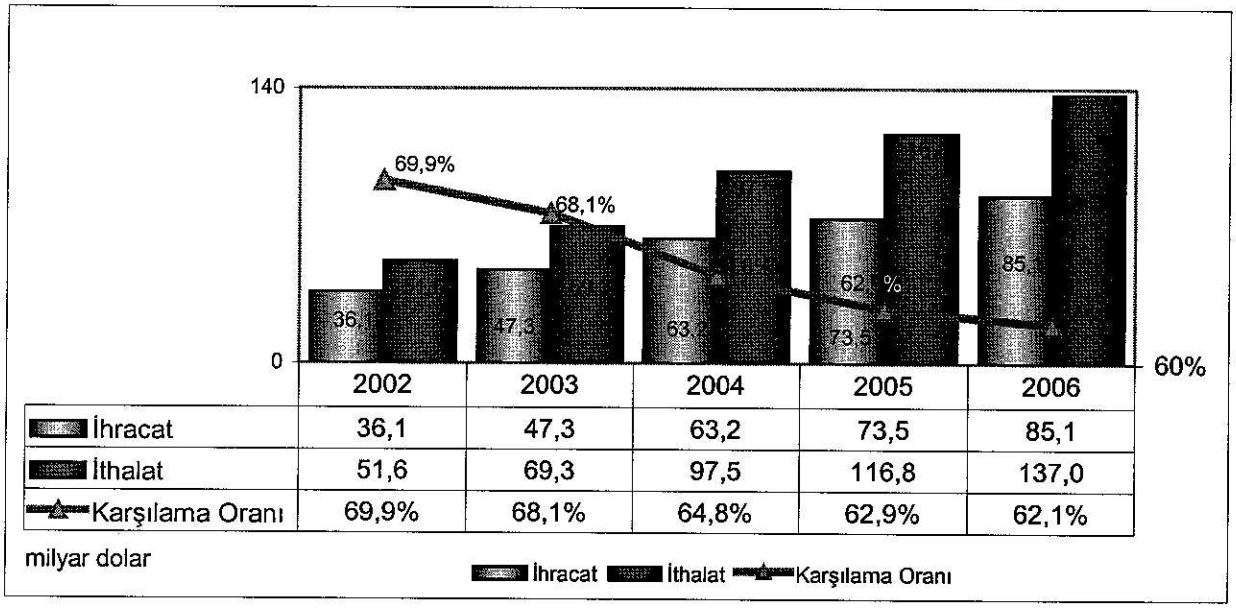
DTM Hukuk Müşavirliği
İnönü Bulvarı No: 36 Emek 06100 ANKARA
Telefon: (0312) 212 59 01 Faks: (312) 212 34 16
e-posta: hukuk@dtm.gov.tr Elektronik ağ: www.dtm.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Hülya AKSAKALLI Hukuk Müşaviri

7/20047

Denizli Milletvekili Sn. Ümmet KANDOĞAN tarafından verilen 7/20047 sayılı yazılı soru önergesi:

1- Türkiye, 1980 yılında ihracata dayalı büyüme modeline geçmesine rağmen, ticaret anlamında dışa açılımını esas olarak 2000'li yıllarda gerçekleştirmiştir. 2001 yılındaki bankacılık ve finans sektörü kaynaklı krizin ardından dış ticaretimizin özellikle ihracat boyutunda önemli gelişmeler sağlanmış ve 2002 yılından bu yana sağlanan siyasi ve ekonomik istikrar sayesinde Cumhuriyet tarihi rekorları art arda kırılmıştır. İhracatımızda oldukça olumlu gelişmeler gözlenirken, büyüyen ekonomimizin artan ara malı ve ham madde ihtiyacı ve 2000 yılı sonrasında ertelenen yurt içi talep nedeniyle ithalatımızda da önemli bir artış gözlendiği ve bunun sonucu olarak ihracatın ithalatı karşılama oranının düştüğü ve dış ticaret dengemizin olumsuz yönde geliştiği görülmektedir.

	2002	2003	2004	2005	2006
İhracat	36,1	47,3	63,2	73,5	85,1
İthalat	51,6	69,3	97,5	116,8	137,0
Karşılama Oranı	69,9%	68,1%	64,8%	62,9%	62,1%

milyar dolar

İhracat İthalat Karşılama Oranı

Ülkemizin cari işlemler dengesinin yıllar itibarıyla gelişimine bakıldığında, 90'lı yıllardan itibaren cari işlemler hesabımızın yalnızca 3 kez fazla verdiği izlenmektedir. Bunlar sırasıyla 1991'de Körfez krizinin tetiklediği ekonomik kriz, 1994 yılında finansal sistem kaynaklı kriz ve sonrasında gelen 5 Nisan Kararları ile son olarak 2001 yılı finansal ve siyasi kaynaklı krizdir.

1990 yılında 2.6 milyar dolar düzeyinde olan cari açık, 2000 yılında 9.8 milyar dolara yükselmiştir. 2006 yılında cari işlemler açığı %37,2 oranında artarak 31,3 milyar dolara ulaşmıştır. Bunda 2005 yılına göre %19,1 oranında artarak 39,9 milyar dolara çıkan (ödemeler dengesinde ithalat FOB değeri üzerinden yer almaktadır) dış ticaret açığı etkili olmuştur.

Esas itibarıyla, ülkemiz ekonomisinde geleneksel olarak cari işlemler hesabının mal dengesi bölümü açık verirken, hizmetler ve cari transferler dengesi fazla vermektedir. Hizmetler dengesi turizm gelirleri nedeniyle fazla vermekte olup ekonomik büyümeden bağımsız olarak gelişmekte ve istikrarlı bir seyir izlemektedir.

2002 yılından itibaren cari açığın gerek değer gerekse milli gelire oran olarak artmasının arkasındaki en önemli etken hızlı büyüme sürecine bağlı olarak artan hidrokarbon tüketimi ve dünya piyasalarında yaşanan yüksek emtia fiyatları olmuştur. Nitekim, 2002 yılında 9,2 milyar ABD doları olan enerji ithalatımız, 3 misli artışla 27,5 milyar ABD dolara yükselmiş, ithalatımızın beşte birinden fazlasını oluşturmuştur. Bu dönemde, Türkiye ekonomisi, sağlanan ekonomik ve siyasi istikrar sonucunda ihracata dayalı, verimlilik artışı ile desteklenen hızlı ve istikrarlı bir büyüme performansı sergilemiştir. 2001 yılında %9,5 oranında küçülen ekonomi, uygulanan ekonomik programla birlikte hızlı bir büyüme sürecine girmiş ve 2002-2005 yılları arasında sırasıyla %7,9, %5,9, %9,9 ve %7,6 oranlarında, 2006 yılının Ocak-Eylül döneminde ise %5,7

büyüme gerçekleşmiştir. Bu dönemde dış ticaret hacminde önemli ölçüde artışlar yaşanmış ancak ithalatımız ihracatımızdan daha hızlı artmış ve dış ticaret açığımız artış kaydetmiştir. Dış ticaret dengesinin açık vermesine karşın, hizmetler dengesinde oluşan fazla cari açığın daha düşük düzeyde gerçekleşmesinde etkili olmuştur. Hizmetler dengesi, 2005 yılında 15 milyar dolar fazla verirken, 2006 yılında 13,5 milyar dolar fazla vermiştir.

Cari işlemler açığının finansman boyutunda ise; 2006 yılında 39,9 milyar dolara ulaşan cari açığın finansmanı, 19,8 milyar doları doğrudan yatırım ve 33.5 milyar doları banka ve özel sektör borçlanması olmak üzere diğer kalemlerle birlikte toplamda 44,7 milyar dolarlık sermaye ve finans hesabındaki fazlalık ile sağlanmıştır.

Uluslararası Karşılaştırmalar

Ülkelerin dış ticaret açıkları ile cari işlemler açıklarına ilişkin veriler Uluslararası Para Fonu (IMF) ya da Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların yayımladığı kesinleşmiş verilerden takip edilmekte olup söz konusu kuruluşlardan alınan veriler en son 2005 yılına aittir. Bu nedenle uluslararası karşılaştırmalar kesinleşmiş verileri mevcut en son yıl olan 2005 yılına kadar yapılabilmektedir.

Bu kapsamda, ekte yer alan tabloda (Ek-1) gelişmekte olan ülkelere ait 2005 yılı itibarıyla cari açık, cari açık/ GSMH, GSMH gibi değişkenler IMF ve Dünya Bankası kaynaklarından alınmak suretiyle derlenmiştir.

Cari işlemler açığının değerlendirilmesi aşamasında açığın değeri yerine milli gelire oranının analiz edilmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle ilk aşamada, gelişmekte olan ülkeler arasında ekonomik olarak belirli bir büyüklükte olan ülkelerin değerlendirilmesinde fayda görülmektedir.

Bu çerçevede, aralarında ülkemizin de bulunduğu belirli bir ekonomik büyüklüğe sahip gelişmekte olan ülkelerin 2002-2005 yılları arasında cari açık-GSMH gelişmeleri ile dış ticaret gelişmeleri ekteki tabloda (Ek-2) gösterilmiştir. Söz konusu tabloda da görüleceği üzere, ülkemiz ile birlikte Meksika, Polonya ve Güney Afrika Cumhuriyeti gibi ülkelerin cari işlemler açığı vermekte olduğu, yine bu ülkelerle birlikte Hindistan'ın dış ticaret açığı vermekte olduğu görülmektedir.

2- Ek-1'de yer alan Tablonun incelenmesinden, cari işlemler açığının GSMH'ya oranı bakımından bir açık vermesine rağmen, bu kritere göre Letonya, Bulgaristan, Estonya, Romanya, Macaristan gibi AB üyesi ülkelerle kıyasla daha iyi bir konumda olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu tabloda görüleceği üzere, son yıllarda artan enerji fiyatları nedeniyle petrol ve doğalgaz gibi kaynaklara sahip olan ülkelerin cari işlemler dengesinde olumlu gelişmelerin yaşandığı görülmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, ihracatımız üstün bir performans sergilemesine rağmen, ülkemizin içinde bulunduğu hızlı büyüme sürecinin tetiklediği ham madde ve ara malı ihtiyacı, özellikle de hidrokarbon ürünleri, YTL'nin reel bazda değerli olmasından kaynaklanan ithalat artışı dış ticaret açığımızı yükseltmektedir.

Bu konuda önemli gelişme, cari açığımızın finansmanında yabancı sermaye yatırımlarının ağırlığının artmasıdır. Nitekim 2003 yılında 1,8 milyar dolar olarak gerçekleşen Doğrudan Yabancı Yatırımlar, 2004 yılında 2,9 milyar dolar, 2005 yılında 9,8 milyar dolar, 2006 yılında ise 19,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış ticaret politikası önlemleri çerçevesinde cari açığın ana kalemi dış ticaret açığını azaltmak için;

1. İthalat üzerindeki haksız rekabeti ve iç piyasa üzerinde yıkıcı etkileri olabilecek yoğun rekabeti engellemek amacıyla uluslararası yükümlülüklerimize paralel olarak gerekli önlemler de etkin bir şekilde uygulanmaktadır. Nitekim, Türkiye, dampinge karşı alınan önlem sayısı itibariyle

2005 yılında 5. sırada yer alırken, 2006 yılında 2. sırada yer almaktadır. Halen 26 değişik ülke menşeli ürün için 90 adet dampinge karşı ve 4 adet önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı önlem uygulanmaktadır. ÇHC'ye karşı 32, Çin Tayvan'ına karşı 8, Güney Kore, Tayland ve Hindistan'a karşı 6'şar adet dampinge karşı kesin önlem bulunmaktadır. Tüm ülkelere yönelik olarak, toplam 6 ürün/ürün grubunda miktar kısıtlaması veya ek mali yükümlülük şeklinde korunma önlemi uygulanmaktadır.

DTÖ üyesi ülkelerde 2005 yılı başında tekstil ve konfeksiyon ürünleri ithalatında uygulanan kotaların kalkmasının ardından, bu sektörde 2006'da 44 kategoride yer alan ürünlerin ÇHC menşeli olanları için miktar kısıtlaması uygulamasına; 61 kategoride yer alan tekstil ve konfeksiyon ürünleri ile deri ve kürk giyim eşyası ithalatında ise ülke ayrımı gözetmeksizin kayda alma uygulamasına başlanmıştır.

İthalat politikasının uygulamasında, yerli üretimin girdi maliyetlerinin düşürülmesi, ihracatta rekabet gücünün artırılması, tarım ürünlerinde yerli üretimin ve ürün piyasalarının desteklenmesi, düşük fiyatlı ve artan ithalatın yerli üretimi olumsuz etkilemesinin önlenmesi hedefleri doğrultusunda mevcut mekanizmaların etkin bir şekilde kullanımına devam edilecektir.

2. Üretim ve istihdam gibi bir çok ekonomik alanda yarattığı olumlu etkiler, üzerindeki direkt etki gücümüz ve potansiyel ile gerçekleşmeler arasındaki yüksek fark nedeniyle, ihracat konusunda önlem alınması önem arz etmektedir. Bu çerçevede, ihracatın yapısal sorunlarının katılımcı ve sistematik bir yaklaşımla tespiti ve bu sorunların çözümüne yönelik olarak belirlenecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması yönünde önemli bir adım olacaktır. Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından hazırlanan İhracat Stratejik Planına tüm kamu kurumlarının desteği bu aşamada büyük önem arz etmektedir.

3. Cari açığın finansmanında doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının payı her geçen gün artmaktadır. Ayrıca bu yatırımlar ile istihdam artışı, know-how temini ve verimlilik artışları sağlanmaktadır. Ülkemiz, son dönemde siyasi ve ekonomik istikrar sayesinde Bölgesinin cazibe merkezi haline dönüşerek büyük miktarlarda doğrudan yabancı sermaye çeker hale gelmiştir. Bu konudaki çalışmalarımız devam etmektedir.

EKLER:
1-2 adet Tablo (2 sayfa)

7/20047

EK-1: Gelişmekte Olan Ülkelerin 2005 Yılına Ait Seçilmiş Göstergeleri

Ülke	Cari Açık Milyar Dolar (IMF)	Cari Açık/GSMH (IMF)	Cari Açık Milyar Dolar (Dünya Bankası)	GSMH (Dünya Bankası)	Cari Açık/GSMH (Dünya Bankası)	İhracat (DTÖ)	İthalat (DTÖ)	Dış Ticaret Açığı (DTÖ)
Bosna Hersek	-2484	-26,6%	-2.087	10.420	-20,0%	2.402	7.097	-4.695
Ürdün	-2311	-18,2%	-2.311	13.088	-17,7%	4.302	10.506	-6.204
Etiyopya	-1013	-9,1%	-1.568	11.139	-14,1%	883	4.127	-3.244
Letonya	-1970	-12,4%	-2.002	15.594	-12,8%	5.161	8.696	-3.535
Mozambik	-0.699	-10,8%	-761	6.220	-12,2%	1.745	2.408	-663
Jamaika	-0.975	-10,0%	-1.079	8.952	-12,1%	1.500	4.460	-2.960
Bulgaristan	-3153	-11,8%	-3.133	26.953	-11,6%	11.725	18.181	-6.456
Estonya	-1442	-11,0%	-1.445	12.456	-11,6%	7.667	10.033	-2.366
Sudan	-2910	-10,6%	-2.768	25.609	-10,8%	4.824	6.757	-1.933
Gürcistan	-0.347	-5,4%	-690	6.485	-10,6%	867	2.491	-1.624
Lübnan	-2622	-11,9%	-1.881	21.427	-8,8%	2.337	9.633	-7.296
Kırgızistan	-0.197	-8,1%	-203	2.360	-8,6%	672	1.108	-436
Romanya	-8605	-8,7%	-8.195	97.660	-8,4%	27.730	40.463	-12.733
Macaristan	-8106	-7,4%	-8.116	102.474	-7,9%	62.109	66.045	-3.936
Gana	-0.822	-7,2%	-812	10.538	-7,7%	2.490	5.005	-2.515
Moldova	-0.242	-8,3%	-242	3.276	-7,4%	1.091	2.312	-1.221
Hırvatistan	-2440	-6,3%	-2.585	37.271	-6,9%	8.809	18.547	-9.738
Arnavutluk	-0.577	-8,9%	-0.571	8.524	-6,7%	658	2.614	-1.956
Türkiye	**-23091**	**-6,4%**	**-23.155**	**361.906**	**-6,4%**	**73.414**	**116.553**	**-43.139**
Kamboçya	-0.268	-4,3%	-356	5.941	-6,0%	3.100	3.700	-600
Panama	-0.814	-5,3%	-782	14.331	-5,5%	1.010	4.155	-3.145
Mauritius	-0.216	-3,5%	-340	6.285	-5,4%	2.144	3.160	-1.016
Kosta Rika	-0.946	-4,7%	-959	19.401	-4,9%	7.039	9.798	-2.759
El Salvador	-0.786	-4,6%	-786	16.403	-4,8%	3.390	6.766	-3.376
Tanzanya	-0.651	-5,2%	-536	12.061	-4,4%	1.481	2.659	-1.178
Guatemala	-1231	-4,5%	-1.387	31.340	-4,4%	5.381	10.493	-5.112
Güney Afrika Cum.	-10118	-4,2%	-10.079	234.663	-4,3%	51.876	62.304	-10.428
Suriye	-0.592	-3,7%	-1.061	25.614	-4,1%	5.760	8.106	-2.346
Pakistan	-1534	-1,4%	-3.463	108.338	-3,2%	15.917	25.331	-9.414
Uganda	-0.137	-1,6%	-259	8.557	-3,0%	853	1.779	-926
Sri Lanka	-0.660	-2,8%	-647	23.199	-2,8%	6.347	8.834	-2.487
Kenya	-0.415	-2,2%	-495	18.621	-2,7%	3.293	6.149	-2.856
Tayland	-3714	-2,1%	-3.670	172.436	-2,1%	110.110	118.191	-8.081
Dominik Cum.	-0.101	-0,3%	-500	27.667	-1,8%	6.133	9.614	-3.481
Polonya	-4914	-1,4%	-5.105	292.713	-1,7%	89.288	100.951	-11.663
Kolombiya	-1930	-1,6%	-1.981	116.784	-1,7%	21.146	21.204	-58
Kazakistan	-0.486	-0,9%	-724	50.908	-1,4%	27.849	17.353	10.496
Makedonya	-0.077	-1,3%	-81	5.707	-1,4%	2.041	3.228	-1.187
Tunus	-0.363	-3,3%	-303	27.176	-1,1%	10.494	13.177	-2.683
Honduras	-0.033	-0,4%	-86	7.960	-1,1%	1.695	4.484	-2.789
Meksika	-4789	-0,6%	-4.647	755.035	-0,6%	213.711	231.670	-17.959
Paraguay	-0.202	-2,7%	-22	7.341	-0,3%	1.688	3.700	-2.012
Bangladeş	-0.328	-0,5%	-132	63.099	-0,2%	9.294	13.839	-4.545
Ekvador	-0.123	-0,3%	-59	34.532	-0,2%	10.100	10.309	-209
Fildişi Sahili	-0.011	-0,1%	-12	15.614	-0,1%	7.610	5.350	2.260
Uruguay	-0.088	-0,5%	-2	16.208	0,0%	3.405	3.879	-474
Vietnam	0.057	0,1%	217	51.143	0,4%	31.625	36.476	-4.851
Şili	0.703	0,6%	703	104.670	0,7%	40.574	32.542	8.032
Peru	1033	1,3%	1.030	74.297	1,4%	17.206	12.502	4.704
Belarus	0.469	1,6%	434	29.581	1,5%	15.977	16.699	-722
Azerbaycan	0.167	1,3%	167	10.963	1,5%	4.347	4.200	147
Brezilya	14193	1,8%	14.199	770.748	1,8%	118.308	77.585	40.723
Nepal	0.165	2,2%	153	7.413	2,1%	850	1.820	-970
Fas	0.945	1,8%	1.110	51.300	2,2%	10.641	20.332	-9.691
Filipinler	2353	2,4%	2.338	107.389	2,2%	41.255	47.418	-6.163
Mısır	2910	3,3%	2.103	89.157	2,4%	10.654	19.819	-9.165
Ukrayna	2531	3,1%	2.531	81.887	3,1%	34.287	36.141	-1.854
Arjantin	3512	1,9%	5.789	176.985	3,3%	40.044	28.692	11.352
Bolivya	0.467	5,0%	498	8.961	5,6%	2.671	2.341	330
ÇHC	160818	7,2%	160.818	2.244.932	7,2%	761.954	660.003	101.951
Yemen	0.709	4,7%	1.215	13.391	9,1%	6.380	4.260	2.120
Rusya Fed.	83558	10,9%	83.184	744.984	11,2%	243.569	125.303	118.266
Botswana	1566	15,4%	1.469	9.585	15,3%	4.425	3.272	1.153
Malezya	19902	15,2%	19.980	124.034	16,1%	140.949	114.602	26.347
Angola	4194	12,8%	5.138	28.736	17,9%	23.400	8.150	15.250
Venezuela	25408	19,1%	25.359	138.208	18,3%	55.487	24.249	31.238
Nijerya	1231	12,4%	24.202	86.752	27,9%	42.277	17.265	25.012
Afganistan	-0.070	-1,0%				560	3.200	-2.640
Cezayir	21703	21,3%	-	97.236		46.001	20.357	25.644
Hindistan	-11900	-1,5%	-	791.671		95.096	134.831	-39.735
Endonezya	0.929	0,3%	-	278.236		86.226	69.498	16.728
İran	14631	7,3%	-	186.995		56.252	35.859	20.393
Kuveyt	32387	43,3%				45.011	16.275	28.736
Libya	15561	40,2%				30.110	7.000	23.110
Litvanya	-1771	-6,9%				11.813	15.453	-3.640
Malta	-0.715	-13,1%				2.276	3.597	-1.321
Oman	4375	14,2%	4.717	-		18.692	8.971	9.721
Katar	7063	20,6%				25.762	10.061	15.701
Suudi Arabistan	90765	29,3%				181.440	59.409	122.031
Senegal	-0.694	-9,1%	-	8.086		1.641	3.190	-1.549
Sırbistan	-2310	-9,6%	-	25.747		5.065	11.635	-6.570
Slovak Cum.	-4090	-8,6%	-	44.436		31.956	35.337	-3.381
Slovenya	-0.375	-1,1%				18.633	20.090	-1.457
Surinam	-0.213	-15,8%				950	895	55
Türkmenistan	0.675	5,1%				4.935	3.588	1.347
Birleşik Arap Emirlikleri	19078	14,7%				115.453	80.744	34.709
Özbekistan	-1926	-13,1%	-	13.926		4.749	3.666	1.083

Gri Renkli alanlar IMF tahminlerini göstermektedir.

Tablo 2:Gelişmekte Olan Ülkeler Arasında En Fazla Milli Gelire Sahip Olan Ülkelerin 2002-2005 Yıllarına Ait Seçilmiş Göstergeleri

	2002						2003					
	Cari Denge	GSMH	Cari Denge/GSMH	İhracat	İthalat	Dış Tic. Dengesi	Cari Denge	GSMH	Cari Denge/GSMH	İhracat	İthalat	Dış Tic. Dengesi
ÇHC	35422	1438886	2,5%	325.596	295.170	30.426	45875	1633123	2,8%	438.228	412.760	25.468
Hindistan	7059	502626	1,4%	49.250	56.517	-7.267	6853	596687	1,1%	57.085	71.238	-14.153
Brezilya	-7637	443005	-1,7%	60.362	49.716	10.646	4177	487823	0,9%	73.084	50.845	22.239
Meksika	-14107	636964	-2,2%	160.682	176.607	-15.925	-8835	627011	-1,4%	165.396	178.503	-13.107
Rusya Fed.	29116	338888	8,6%	107.301	60.966	46.335	35410	418316	8,5%	135.929	76.070	59.859
Türkiye	-1524	182204	-0,8%	36.059	51.554	-15.495	-8036	238317	-3,4%	47.253	69.340	-22.087
Polonya	-5009	196147	-2,6%	41.133	55.299	-14.166	-4599	212919	-2,2%	53.762	68.272	-14.510
Endonezya	7824	194257	4,0%	59.166	38.340	20.826	8387	228392	3,7%	64.108	42.246	21.862
Güney Afrika Cum.	684	108093	0,6%	29.723	29.267	456	-2323	161559	-1,4%	36.482	39.748	-3.266

	2004						2005					
	Cari Denge	GSMH	Cari Denge/GSMH	İhracat	İthalat	Dış Tic. Dengesi	Cari Denge	GSMH	Cari Denge/GSMH	İhracat	İthalat	Dış Tic. Dengesi
ÇHC	68659	1928188	3,6%	593.326	561.229	32.097	160818	2244932	7,2%	761.954	660.003	101.951
Hindistan	-	690715		75.562	97.331	-21.769	-	791671		95.096	134.831	-39.735
Brezilya	11738	583976	2,0%	96.475	66.433	30.042	14199	770748	1,8%	118.308	77.585	40.723
Meksika	-6682	672723	-1,1%	187.999	206.060	-18.061	-4647	755035	-0,6%	213.711	231.670	-17.959
Rusya Fed.	58592	576080	10,2%	183.207	97.382	85.825	83184	744984	11,2%	243.569	125.303	118.266
Türkiye	-15604	301675	-5,2%	63.167	97.540	-34.373	-23155	361906	-6,4%	73.414	116.553	-43.139
Polonya	-10676	241171	-4,4%	75.047	89.696	-14.649	-5105	292713	-1,7%	89.288	100.951	-11.663
Endonezya	3108	245525	1,3%	70.768	54.877	15.891	-	278236		86.226	69.498	16.728
Güney Afrika Cum.	-7442	210312	-3,5%	46.029	55.210	-9.181	-10079	234663	-4,3%	51.876	62.304	-10.428

7/2004